

MÍSTA UNESCO

in

in.ihned.cz/zahranici

Skalní útes přerušující prérii na jihu provincie Alberta není na první pohled ničím pozoruhodný. Snad jen svým názvem Head-Smashed-In Buffalo Jump by mohl vzbudit zvědavost. Přesto je toto místo v údolí řeky Oldman River jednou z nejvýznamnějších památek na prehistorický život v Kanadě. Připomíná tradiční metodu lovu bizonů, kterou používaly indiánské kmeny žijící na préríích kanadského a amerického západu. Takových míst jsou stovky, zdejší lokalita však patří mezi nejstarší, největší a také nejlépe zachovalé.

Bizoni do propasti

Indiánské legendy vyprávějí o mladém muži, který na úpatí strmé propasti uviděl, jak se splašené stádo bizonů vrhlo do hlubin. Jako vodopád se frkající a bučící bizoni řtili do propasti. Tunová těla hromadící se na dně útesu se stala nakonec osudným i mladému pozorovateli, ale nová metoda lovu byla na světě. U příležitosti každého honu na bizony pořádala většina obyvatel prérie Tanec slunce. Rituál se lišil u jednotlivých kmenů, cílem ale bylo vždy poděkovat Velikému duchu za poskytnutou pomoc a přízeň. Nezastupitelnou roli při tomto tanci hrál bizon. Černonožci například jeho lebky zdobili barvou a oční a dýchací otvory vycpávali šalvějí a trávou jako symbolickou obětí bizonům, která jim měla přinést hojnost krmení.

Bizoni znamenali nejen zdroj potravin, ale také kůže a jiných produktů. Bizoni byli odedávna zárukou přežití člověka v prérii. Rozkrájené maso se napřed sušilo a hnětlo a potom smíchalo s tukem a ochucujícími bobulemi na pemikan. Bizoní kůže

se používala na zhotovení oděvů a týpí, šlachy sloužily jako lana a příze. Kosti a kopyta zpracovávali Indiáni na lepidlo a nástroje. Vše se využilo. Ulovit mohutné zvíře však nebylo jednoduché. Před 6000 lety neměli Indiáni ani koně, ani pušky, ba ani luk. Vyvinuli tedy geniálně prostou metodu, která spočívala v nahnání zvířat na skaliska, odkud se pak stádo zřítilo.

Jen ten, kdo někdy spatřil zvlněné préríjské pláně táhnoucí se na všechny strany až za obzor, ale pochopí, že to nebylo jen tak. I celé týdny mohlo trvat, než se podařilo najít místo, kde se bizoni pásli. Poté bylo nutné stádo nepozorovaně sehnat dohromady a hlavně předčasně nevyplašit. Potom vyznačili lovci v prérii pomocí kamenných mužiků trychtýřovitý koridor směřující ke skalám. Tím vytyčili trasu, kudy bylo potřeba stádo hnát. Takový koridor byl často až 10 km dlouhý.

Aby se stádo předčasně nepolekalo, oblékali se lovci do bizoních kůží a pomocí

zvuků lákali zvířata do koridoru. Pak začali stádo hnát ke skalám. Další lovci ukrytí po stranách koridoru se snažili bizonům zabránit, aby uhnuli z trasy. Teprve když se podařilo nasměrovat čelo zdivočelého stáda nad útes, bylo vyhráno. Lovci na konci stáda vyvolali hlukem mezi bizony paniku. Splašené stádo se tak řítilo k okraji skály, kde se masa běžících těl již nedokázala zastavit...

Po skončeném lovu Indiáni nejprve vyhledali a zabili zvířata, která byla po pádu pouze zraněná nebo omráčená. Věřili, že kdyby jim takový zraněný bizon unikl, mohl by varovat jiná stáda před touto pastí.

Dřív než pyramidy

Podle archeologických nálezů se toto všechno odehrávalo na zdejších nalezišti daleko dříve, než byly v Egyptě postaveny první pyramidy a ještě než v Anglii vzniklo slavné Stonehenge. Když se lov podařil, topili se préríjské Indiáni celé dny v blahobytu. V týpích plály ohně

a hodovalo se, dokud zásoby masa nedošly a nebylo potřeba zorganizovat nový lov.

Na úpatí bizoního srázu našli archeologové skoro jedenáctimetrovou vrstvu pozůstatků po bizonech, a přece Indiáni početní stav těchto zvířat nikdy vážně neohrozili. Poznenáhlý konec archaické lovecké technice udělal až příchod Evropanů, kteří přivezli koně a pušky. Díky koňům získaly kanadské indiánské kmeny pohyblivost, mohly se rychle přestěhovat jinam a od organizovaných lovů ve velkých kmenových svazech s propracovanou dělbou úkolů přešli k lovům v malých skupinách. Definitivní konec jejich lovu pak nastal na sklonku 19. století, kdy z asi 60 milionů bizonů zbylo po vyhlazovacích masakrech bílých přistěhovalců jen pouhých tisíc kusů těchto mohutných zvířat.

V roce 1968 prohlásila kanadská vláda toto skalisko za národní historické místo. U skalního masívu bylo vybudováno muzeum, které seznamuje nejen s historií místa, ale slouží také ke kulturnímu sebeuvědomění Černonožců, potomků dávných lovců. Tak si tu za přímé asistence Indiánů můžete vyrobit svůj první šíp, zkusit rozdělat oheň pomocí luku a tření dřívku, vyšít pravý indiánský vzor nebo okusit, jak chutná jídlo préríjských Indiánů.

LUMÍR PECOLD

INFORMACE

Head-Smashed-In Buffalo Jump se v jazyce Černonožců nazývá „estipa-sikiini-kots“ a jde o přirozený skalní sráz vysoký zhruba 10 až 18 metrů v Porcupine Hills severozápadně od Pincher Creek v kanadské provincii Alberta. Na Seznam světového dědictví UNESCO byl zařazen v roce 1981 jako nejstarší a nejlépe zachovalé místo spojené s původním způsobem lovu bizonů.

www.head-smashed-in.com

